

9.3. Kasteel van Heverlee

Postkaart met vermelding cliché F Walschaerts, Bruxelles, gelopen 1933. Eens men op de Naamsevest komt, zou het spijtig zijn om geen bezoek te brengen aan het nabije Kasteel van Arenberg richting Heverlee. Oorspronkelijk werd in de 12de eeuw op dit domein door de heren van Heverlee een burcht gebouwd. Hier werd later het kasteel van Heverlee opgericht.

Postkaart Nels-Thill, Bruxelles, Série 36, N° 19, gelopen 1923. Het was hertog Karel III de Croÿ die op het eind van de 16de eeuw het Arenbergkasteel liet omgrachten, het park aanleggen en de dreef naar Leuven doortrekken. Het is deze dreef die vandaag uitgeeft op de Naamsevest.

Postkaart met vermelding VED N° 263, gelopen 1903. Rondom het Arenbergkasteel ligt het Arenbergpark. Doorheen dit boomrijke gebied kan men in de nabijheid van het kasteel eveneens het Landbouwinstituut, de Sint-Lambertuskapel, de Dijle en, zoals men op deze prentbriefkaart kan zien, de authentieke watermolen ontdekken. Het is dan ook heerlijk om de Naamsevest even te verlaten om in dit geweldige park een wandeling te maken.

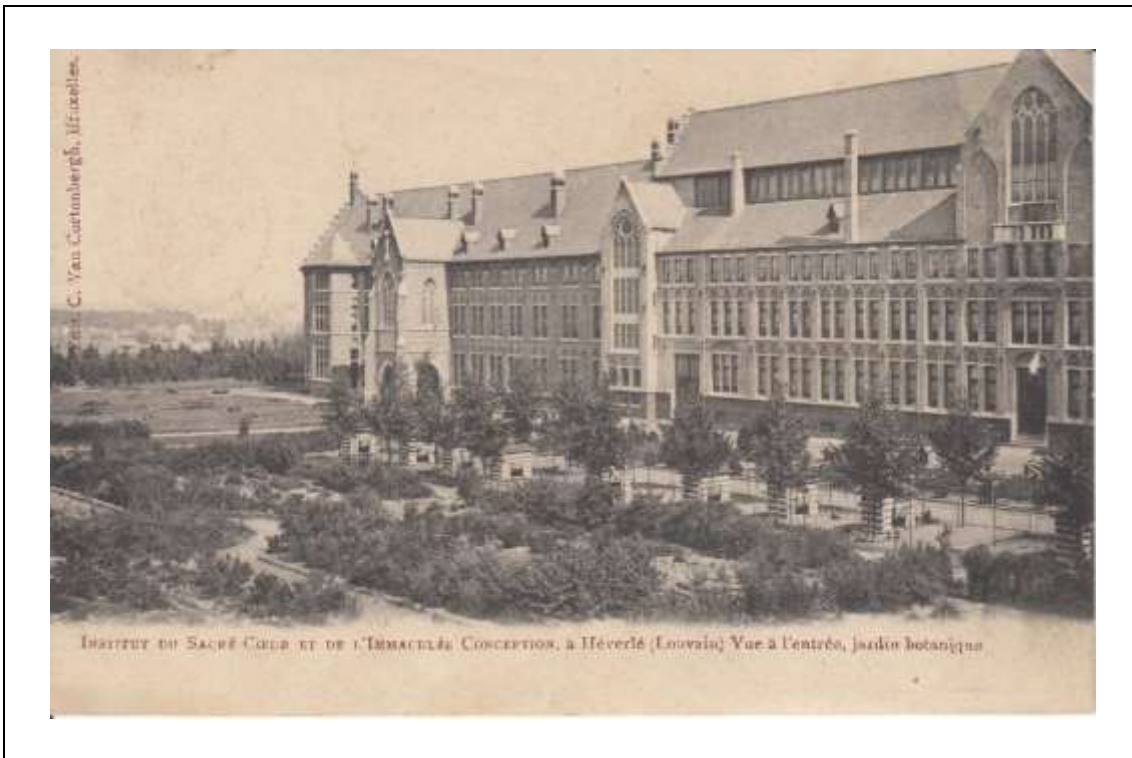
Postkaart Nels, Bruxelles, Série 36 N° 9, gelopen 1903. Tijdens het begin van de 16de eeuw behoorde dit domein toe aan de familie de Croy en Arenberg. De twee hoektorens van dit kasteel, waren en zijn nog steeds bijzonder karakteristiek. Van de 19de tot de 21ste eeuw voltrokken zich ingrijpende renovaties aan het kasteel. In 1916 schonk de hertog van Arenberg het volledige domein aan de Universiteit. Naast de drukte van de Naamsevest biedt dit prachtige kasteel met zijn aangename park dan ook een welkome afwisseling.

9.4. Heilig-Hartinstituut Heverlee

Postkaart Edit. Philippe Coopmans, Phototypie M. Marcovici, Bruxelles, gelopen 1914. Wie van op de Naamsevest de Naamsepoort oversteekt kan op de Naamsesteenweg het prachtige domein van de zusters Annuniaten van Heverlee ontdekken : het huidige Heilig-Hartinstituut.

Postkaart Edit. C. Van Cortenberg, Bruxelles, gelopen 1906. De Leuvense architect-politicus Joris Helleputte (1852-1925) tekende in 1893 niet alleen de plannen voor dit monumentale Heilig-Hartinstituut, maar bouwde van 1894 tot 1896 ook deze neogotische school met kloostergebouw en landbouwbedrijf. Het loont dan ook de moeite om even de Naamsevest hiervoor te verlaten.

Postkaart zonder vermelding uitgeverij, gelopen 1922. Een uitbreiding kwam er met architect Flor Van Reeth die in 1930-1932 een modernistisch gebouw optrok met klaslokalen, een overdekte speelplaats en een ruime kapel, de 'Boodschapskapel', met glasramen naar het ontwerp van Eugene Yoors.

Postkaart Nels, gelopen 1947. Architect Victor Broos voegde in 1946 aan dit reeds uitgebreide complex nog een feestzaal en een zwembad toe. En zo kan men op een steenworp van de Naamsevest een klooster, kerkhof, scholencomplex, woon- en zorgcentrum, kapel, zwembad en landbouwbedrijf ontdekken. Dit is zeker een bezoek waard.

10. Tervuursevest

Postkaart zonder vermelding uitgever, gelopen met verwijderde postzegel. Op de Tervuursesteenweg, een steenworp verwijderd van de Tervuursevest ligt Abdij Ter Banck van de zusters Dominikanessen, in de volksmond Berg Thabor genoemd.

De Tervuursevest is het gedeelte van de stadsvest tussen de Naamsepoort en de Tervuursepoort en volgt het tracé van de tweede stadsomwalling (1367-1365).

Vanaf parking Bodart vertoont de Tervuursevest, richting Tervuren, een sterk stijgend verloop. Vanaf 1953 wordt de 'boulevard' omgevormd tot vest door de aanleg van de huidige ringlaan met dubbele rijstroken. En zo verdween in 1957 de Volmolen en in 1971 de Ijzermolen.

De buitenzijde van de Tervuursevest wordt voornamelijk gekenmerkt door enerzijds appartementsgebouwen, supermarkten en het Universitair Sportinstituut (Sportkot) en anderzijds door uniforme arbeiderswoningen, als antwoord op de grote woningnood na Wereldoorlog I.

Eens het Groot Begijnhof voorbij bevond zich op de binnenzijde van de Tervuursevest het stedelijk zwembad, dat in 1976 vervangen werd door een groot appartementencomplex.

De Tervuursepoort was de belangrijkste stadspoort van de tweede stadsomwalling. De belangrijkste reden hiervoor was de hoofdweg naar Brussel die via Tervuren liep en dit tot de bouw van de steenweg Leuven-Brussel over Kortenberg in de 18de eeuw. Ook de Brabantse hertogen, die meestal in Brussel verbleven, betraden Leuven via deze stadspoort. De huidige Tervuursepoort had in het verleden verschillende benamingen : Groefporte (Ter) of Bankporte (naar de nabijgelegen Ter-Banckpriorij op de Tervuursesteenweg) en Oude Brusselsepoorte (na de bouw van de Brusselsesteenweg).

De Groevepoort werd in 1383 vervangen door een majestueuze stadspoort, die een burcht op zich was. Boven op deze indrukwekkende stadspoort groeiden 7 olmen, waardoor de Leuvenaars al snel tot de conclusie kwamen dat het mogelijk was dat "Mensen onder de wortels van de bomen konden gaan" en zo ontstond één van de zeven wonderen van Leuven !

10.1. Groot Begijnhof

Postkaart Nels-Thill, Bruxelles, série 36, n°89, niet gelopen.

Op deze prentbriefkaart ziet men langs de oevers van de Dijle het Groot Begijnhof. Dit is een prachtig beeld genomen van op de nog bestaande brug op de Tervuursevest. Het is vooral de aanwezigheid van dit Dijlewater dat de belangrijkste rol gespeeld heeft in het ontstaan van het Groot Begijnhof. De begijnen waren een groep van vrouwen die geen geloften aflegden, maar die 'samen in afzondering' een godvruchtig leven leidden. Ze leefden van schenkingen die aan het Begijnhof gedaan werden en haalden hun inkomsten ook uit onderwijs, ziekenzorg en handenarbeid, waaronder spinnen, weven en natuurlijk ook de was bleken. Voor het wassen, hun sanitair en alles wat met de waterhuishouding van hun dagelijks leven te maken had, bood de Dijle een onuitputtelijke en natuurlijke bron. Vandaar dat de keuze om buiten de stadskern op deze specifieke locatie een nederzetting van begijnen te stichten, voor de hand lag.

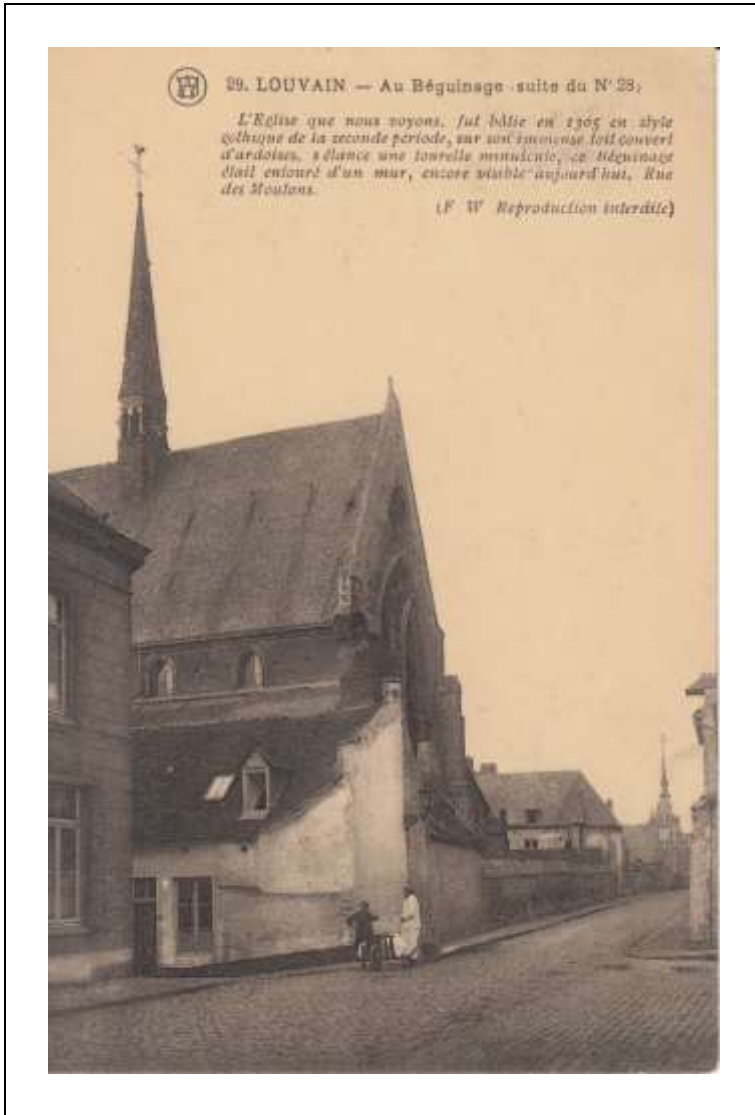
Het Groot Begijnhof of Begijnhof Ten Hove dateert dan ook uit de vroege 13de eeuw. Het hoogtepunt van het aantal roepingen lag rond 1650-1670 met meer dan 360 begijnen.

Tijdens de Franse Revolutie (1789-1799) werd het Groot Begijnhof eigendom van het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn. De begijnen mochten er blijven wonen, terwijl de overige huizen en conventen ter beschikking werden gesteld van oudere vrouwen, weduwen en wezen.

In 1960 bood de Leuvense Universiteit aan om het domein te kopen en te restaureren. En zo werd uiteindelijk het Groot Begijnhof een unieke plaats om studenten, gastprofessoren en medewerkers te huisvesten. Deze functie vervult het begijnhof vandaag de dag nog steeds.

In 1988 overleed de laatste begijn en in 1998 werd het Leuvense Groot Begijnhof, samen met 12 andere Vlaamse begijnhoven, erkend als werelderfgoed.

Als één van de grootste nog bestaande begijnhoven in Vlaanderen met een bebouwde oppervlakte van ongeveer 3 ha, is het zeker een aanrader om de Tervuursevest even te verlaten en langs de straatjes en pleintjes van het Groot Begijnhof met haar tientallen huizen en conventen in traditionele zandsteen, weg te dromen.

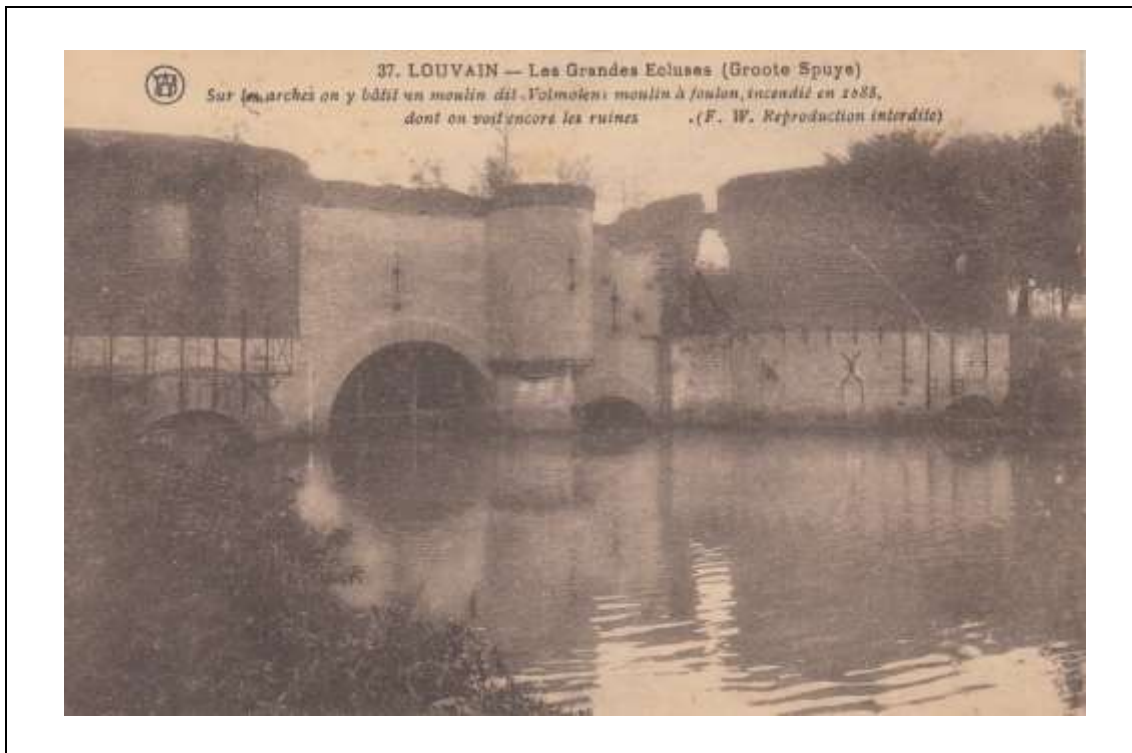
← Postkaart met vermelding cliché F Walschaerts, Bruxelles, met zegel, niet gelopen. Eens afgeweken van de Tervuursevest naar het Groot Begijnhof is een bezoek aan de daar gelegen Sint-Jan-De-Doperkerk zeker de moeite waard. In 1305 startte de bouw en tussen 1421 en 1444 volgde de voltooiing om uiteindelijk tussen 1978 en 1985 gerestaureerd te worden. De kerk heeft geen echte toren, maar een klein dakruitertje. Dit is een klein torentje op de nok van meestal een kerk, dikwijls in hout en zonder echte fundering.

Postkaart Nels-Thill, Bruxelles, Serie 36, No. 54, gelopen 1925. In de kerkvloer van de St.-Jan-De-Doperkerk liggen 90 grafzerken van begijnen en priesters. En zo eindigt onze ontdekkingstocht van het Groot Begijnhof en zetten we opnieuw koers richting Tervuursevest.

10.2. De vroegere Volmolen

Postkaart F. Walschaerts Brussel, niet gelopen. Dit prachtig zicht op de Groote Spuye, onder de Leuvenaars gekend als 'de Volmolen' kan nog steeds bewonderd worden in zijn authentieke vorm.

Langs de Tervuursevest, waar de Dijle en de Voer de stad binnenstromen, werden in de stadsmuur twee sluizen gebouwd, die later met molens werden uitgebreid. Dit waren de Groote Spuye met de Volmolen en de Cleyne Spuye met de Ijzermolen.

De onderbouw van de Groote Spuye bestaat nog steeds en is gelegen naast het Sportkot. De Voer stroomt Leuven binnen langs de Cleyne Spuye. De aanpalende molen kreeg tussen de 16de en de 19de eeuw verschillende bestemmingen : papiermolen, poedermolen voor buskruit, ijzermolen, olieslagmolen en tenslotte graanmolen.

De heer Arthur Peeters bouwt in 1889 een nieuwe moderne graanmaaldery aan de Vaart en vormt de molen aan de Spuye om tot een villa. Op de gevel van deze villa kon men in het latijn volgende spreuk lezen : "De jaloerse klaagt omdat het stadsbestuur deze familie begunstigde" !

In 1971 worden de molen en de villa afgebroken en maken plaats voor een parking die de naam krijgt van de laatste eigenaar : schepen Paul Bodart. De Bodart-parking op de Tervuursevest bestaat vandaag de dag nog steeds, alhoewel er plannen zouden zijn tot een volledige herinrichting van dit kwartier met de aanleg van wooneenheden en een park.

10.3. Het voormalige slachthuis en het standbeeld van Sylvain Van de Weyer

LOUVAIN. — STATUE VAN DE WEYER

*Cher beau père
 C'est le moment de vous dire
 bonjour et j'espère que vous serez
 passé. C'est à faire ici dans quelque temps
 Je suis pour une bonne fois de vous
 Votre beau père Romain*

← Postkaart zonder vermelding uitgever, gelopen 1902, met reclameboodschap Nougat V.D., Bruxelles. Wanneer men de Tervuursevest verlaat richting Leuven Centrum, stond, aan de Kapucijnenvoer, het standbeeld van Sylvain Van de Weyer. Zijn standbeeld verhuisde in 1920 van het Stationsplein (nu Martelarenplein) naar de Volksplaats (nu Mgr.Ladeuzeplein). Het beeld stond een tijdje in het Stadspark en werd in 1990 naar de buurt van het voormalige slachthuis overgebracht. Bij de heraanleg van de Kapucijnenvoer in 2013 verdween het beeld uit het stadszicht en kreeg tot in 2018 nog steeds geen nieuwe plaats.

Postkaart zonder vermelding, gelopen 1909. Wie langs de Tervuursevest rijdt, kan een bezoek brengen aan het voormalige Leuvense slachthuis. Leuven beschikte als eerste stad van de Zuidelijke Nederlanden over een centraal openbaar slachthuis in de Slachtstraat in de buurt van de St.-Pieterskerk. Omwille van de slechte hygiënische omstandigheden besloot men een nieuw slachthuis te bouwen aan de Kapucijnenvoer, dat in april 1908 plechtig werd ingehuldigd. Op deze prentbriefkaart ziet men een kar met paard en een groepje spelende kinderen aan het hekwerk staan. Mijn overgrootmoeder, Jeanne Van den Eynde, werkte als eerste en enige vrouw in het Leuvense slachthuis. Mijn vader werd dan ook de kleinzoon van de 'Vetten Os' genoemd, naar het gelijknamige café dat zijn grootmoeder uitbaatte tegenover het slachthuis. Deze buurt was dan ook zijn speelterrein. Vandaag is dit historische slachthuis omgebouwd tot woon- en winkelcomplex.

10.4. Het Kartuizerklooster

Postkaart Nels-Thill, Brussel, gelopen 1954

De orde der Kartuziers werd in 1084 gesticht door Bruno van Keulen : als een strenge kloosterorde waarin het kluisenaarsbestaan gecombineerd werd met een beperkt gemeenschapsleven. Het landgoed kwam in hun bezit door een schenking door Walter van Waterleet, die het op 19-12-1486 kocht van Renier Wytvliet. In 1489 legde Margareta van York, de weduwe van Karel de Stoute, plechtig de eerste steen van de Leuvense Kartuis. In 1491 kwamen de eerste kloosterlingen aan. In 1521 werd het klooster opgenomen in de Leuvense Universiteit en kon het meegenieten van de privéleges die de universiteit aanbood. Nadat de kartuziers het klooster hadden moeten verlaten tijdens het Oostenrijks bewind werd de inboedel verkocht. Na de Franse revolutie werden de gebouwen vernield. In 1921 nam de Kapucijnenorde er tot 2005 haar intrek.

De Orde der Franciscanen, ook wel Minderbroeders-Capucijnen geheten, met als patroonheilige de heilige Franciscus van Assisi, kochten in de Schapenstraat 47, gelegen in het centrum van Leuven, een huis. Het bleek echter onmogelijk om in die buurt een openbare bidplaats op te richten. Op uitdrukkelijk verlangen van kardinaal Mercier werd de oude Kartuizerij aangekocht, waarvan de oude bidplaats reeds in 1806 afgebroken werd. Ze hoopten om in dat vervallen kwartier een nieuwe kerk te kunnen bouwen. De overige gebouwen van de oude Kartuizerij zijn blijven bestaan, met uitzondering van de cellen van de paters en de gangen van twee panden. De gebouwen waren merkwaardig en indrukwekkend.

Sinds 2005 is het domein eigendom van de universiteit, die het Kartuizerklooster een grondige restauratie en herbestemming gaf. In 2017 biedt het klooster opvang aan enkele vluchtelingen en heeft men er een 'Child Convent' opgericht.

Bemerk op deze prentbriefkaart ook de tekst onder de afbeelding., Men spreekt over "De **KARTLUIZERS**" ...Men kan vermoeden dat deze charmante foutdruk dichters aanleunt bij de leefwereld van de letterzetters uit die tijd dan bij de bedoelde "**KARTHUIZERS**" ! Of hoe een lettertje verschil een wereld van verschil kan betekenen !

Postkaart Nels-Thill, Bruxelles, gelopen 1926

Tussen de Tervuursevest aan de ene zijde en de Bankstraat aan de andere zijde, ligt het Kartuizersdomein met de in 1923 aangelegde Sint-Franciscusweg. Langs beide zijden is deze weg afgezet met prachtige ijzeren poorten. Via deze weg heeft men ook toegang tot een ommuurd park. Deze muren zijn gedeeltelijk de restanten van het voormalige klooster en op sommige plaatsen zijn de dichtgemetste deuropeningen van de voormalige kartuizercellen nog zichtbaar.

Op deze prentbriefkaart is de in 1924 ingewijde Maria grot afgebeeld die in een hoek van het park werd gebouwd naar een ontwerp van architect Spéder. De grot werd opgetrokken in gewapend beton en oude bouwmaterialen. Het Mariabeeld is van beeldhouwer Joseph Van Uytvanck (1884-1967). Men kan er tevens een herdenkingsplaat terugvinden ter ere van Onze-Lieve-Vrouw, geplaatst door de buurtbewoners als dank voor de bescherming tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Een historisch unieke beleving in het park zijn de veertien staties met de kruisweg van Christus. Beeldhouwer Antoon Jorissen vervaardigde tussen 1928 en 1935 deze dramatische reliëfs. In 1957 werden blokken van de oude kloostersite gebruikt om deze staties te overwelven. De twaalfde statie met de kruisiging van Christus is uitgewerkt als een monumentale beeldengroep met bidbank.

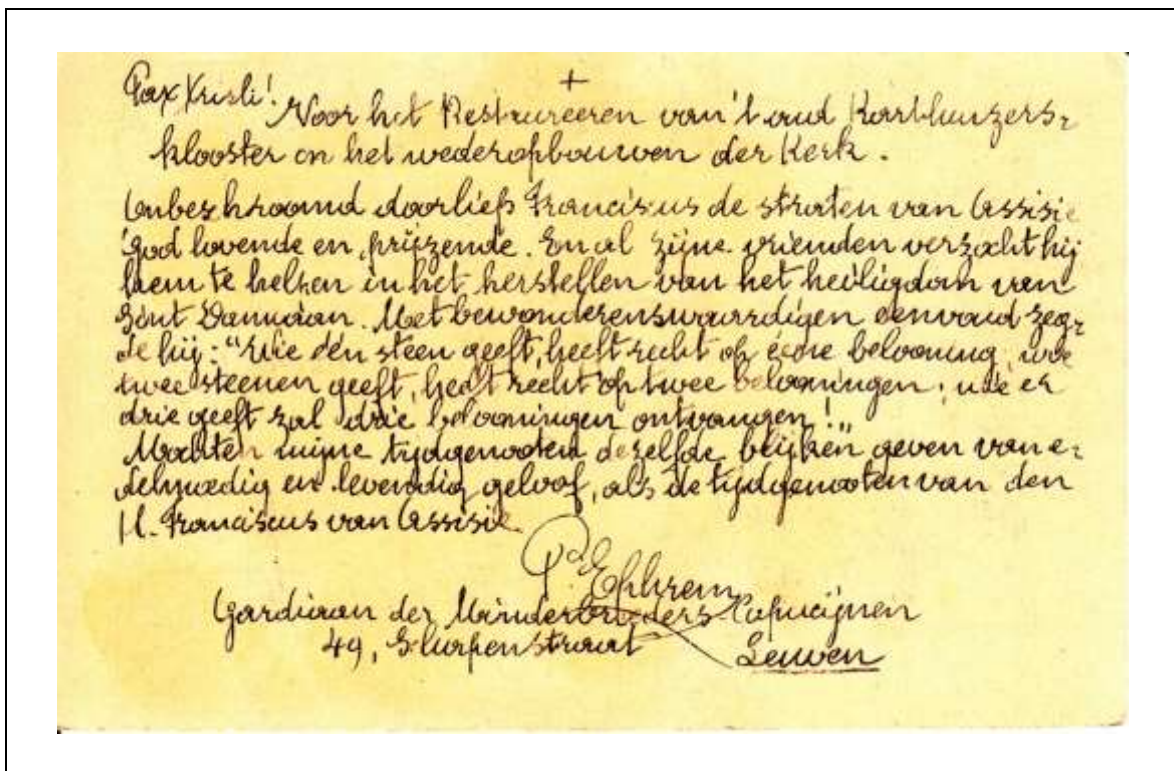

Foto's 'statie 12 Kartuizers' november 2015, uit eigen archief

Onderstaande kaart is geen prentbriefkaart. Het betreft een kaart die gedrukt werd in opdracht van de gardiaan (=overste) der Minderbroeders-Capucijnen van Leuven, P.Ephrem, met de bedoeling fondsen te werven voor de restauratie van het oude Kartuizersklooster en de wederopbouw van de kerk. Zo hoopte overste Ephrem, samen met de broeders van de heilige Franciscus, dat Leuven zou blijven wat het altijd geweest was; een oord van rust en gebed, van studie en van weldoen. Geniet mee van deze curiositeit, die ik jullie niet wil onthouden.

Steunkaart voorzijde met een afbeelding van het oud Kartuizersklooster te Leuven.

Steunkaart achterzijde, uitgegeven door P.Ephrem, Gardiaan der Minderbroeders-Capucijnen, Schapenstraat 49, Leuven. Of hoe subtiel de fondsenwerving uit die tijd werd aangepakt !

10.5. Het Huis van Barmhartigheid te Heverlee

Postkaart Lagaert, Brux. – N° 14, gelopen 1904. Wanneer men op de Tervuursevest het Kartuizerklooster voorbijrijdt, ligt aan het eerstvolgende grote kruispunt de Tervuursepoort. Daar vindt men onmiddellijk links, richting Heverlee, het Huis van Barmhartigheid waar de zusters Benediktinessen, ook wel zusters van Barmhartigheid genoemd, arme, verlaten en weeskinderen verzorgden en opvoedden. In 2017 is dit klooster, in de volksmond 'Groenveld' genoemd, uitgeroeid tot een school.

Postkaart Nels-Thill, Bruxelles, gelopen 1935. In dit klooster, zo kort bij de Tervuursevest, bewaarden de Zusters der Barmhartigheid jarenlang een groot geheim. Tijdens W.O. II konden meer dan 70 joodse kinderen de holocaust overleven door onder te duiken in dit weeshuis. De zusters gaven hen een andere naam en doopten hen, waardoor niets er op wees dat zij van Joodse afkomst waren. Hun leven werd hierdoor gered.

Prentbriefkaartenboekje met 15 zichtkaarten phototon, Nels, compleet, niet gelopen, uitgeven door Nels. Dit prentbriefkaartenboekje over het werk van barmhartigheid die de zusters Benediktinessen verrichtten, sinds hun stichting op 25 maart 1893 te Heverlee, belicht alle facetten van hun leven en werk in het klooster en dit op een steenworp van de Tervuursevest aan de Tervuursepoort. Aan de regel van de Heilige Benedictus werd ook niet verzaakt : een leven vol barmhartigheid.

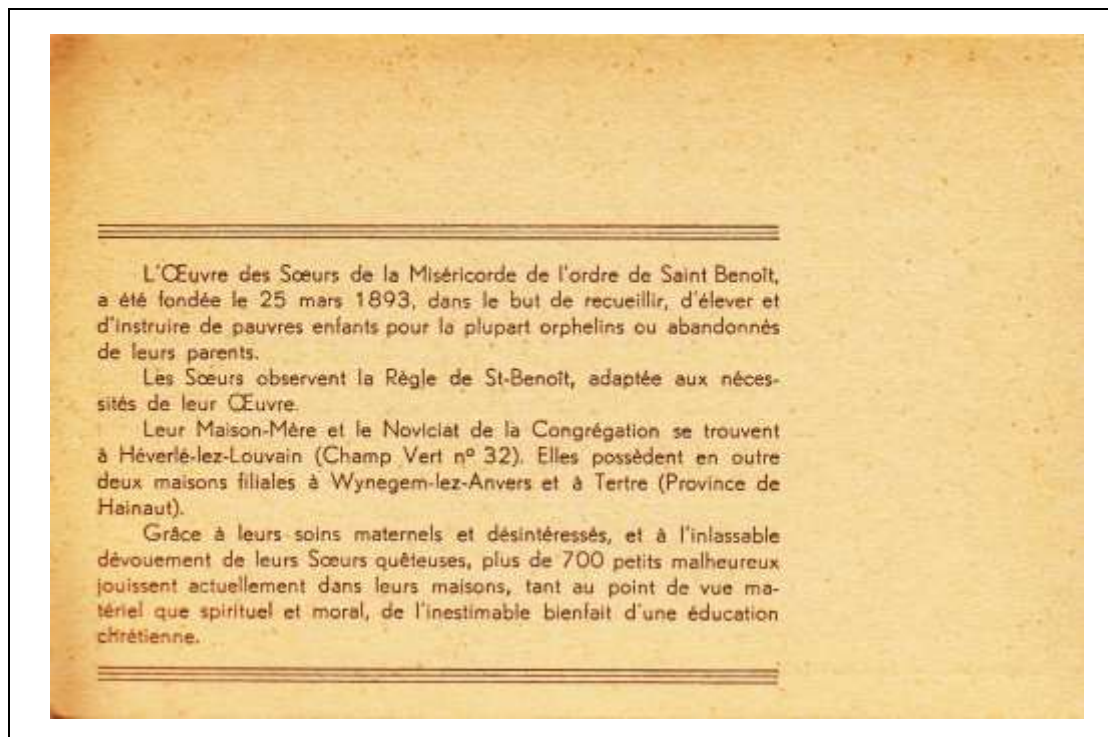

Op de volgende bladzijden kan men dan ook kennismaken met hoe het boekje er uitziet en vooral hoe het leven en het werk van de zusters van Barmhartigheid in dit prachtige klooster was. De prentbriefkaarten geven een totaalbeeld van de omvang van hun werk en wat zich achter de gevels van dit monumentale klooster afspeelde. Ook nu blijft een wandeling en bezoek aan dit unieke Leuvense erfgoed zeker de moeite waard.

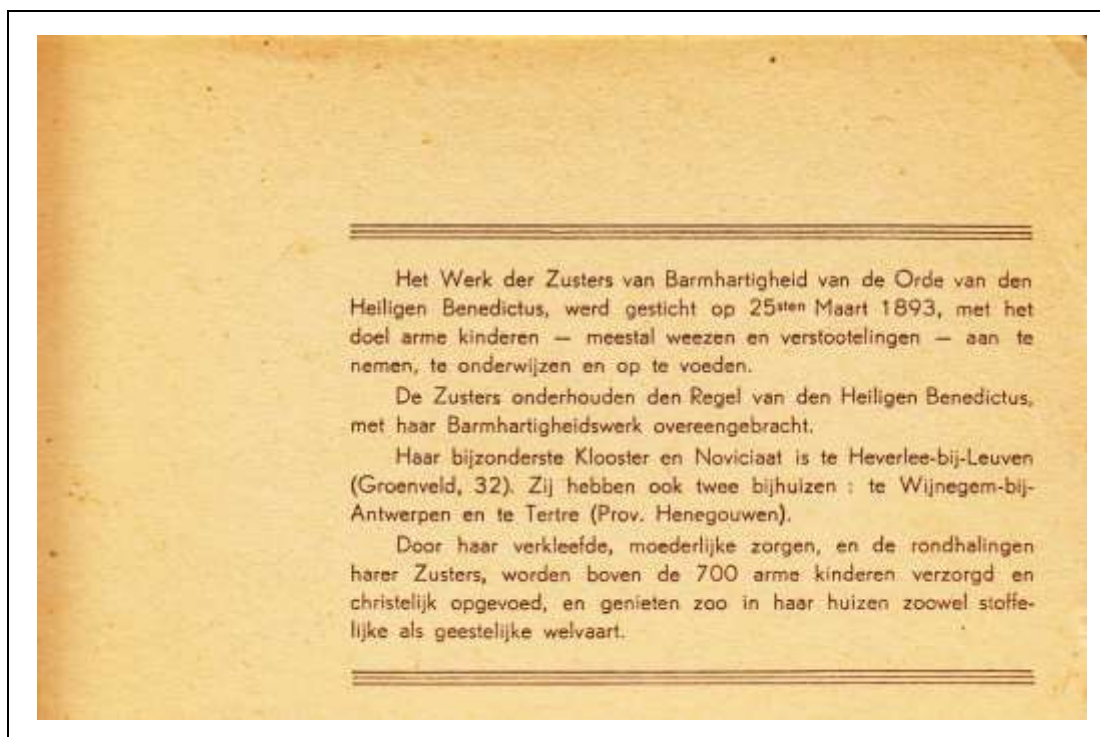
Uit respect voor dit unieke complete exemplaar van prentbriefkaartenboekje over het werk en leven van de zusters van Barmhartigheid te Heverlee-Leuven, tevens feilloos uitgevoerd door drukkerij Nels, worden op de volgende bladzijden de originele losse prentbriefkaarten getoond uit een niet ingebonden exemplaar. Prentbriefkaarten verzamelen is niet alleen volledige, echte en correcte informatie verschaffen, maar evenzeer een bijzondere liefde en respect voor het nog bestaande historische erfgoed. Geniet er van !

Prentbriefkaartenomslag Nels die losse prentbriefkaarten bevat over het werk van barmhartigheid der zusters Benediktinessen te Heverlee – Leuven.

Prentbriefkaartenboekje Nels over het werk van barmhartigheid der zusters Benediktinessen te Heverlee – Leuven. Voorzijde binnenkant.

Prentbriefkaartenboekje Nels over het werk van barmhartigheid der zusters Benediktinessen te Heverlee – Leuven. Achterzijde binnenkant.